

вноважень від держав учасниць інтеграційних об'єднань та які мають право приймати нормативно – правові акти відповідно до своєї компетенції.

Так в рамках Європейського Союзу такими повноваженнями наділені Рада Європейського Союзу та Європейський парламент.

Стосовно Ради Європи, то головним інститутом приймаючим єдинообразні норми є Європейський суд з прав людини, рішення якого обов'язкові, як для держав які є сторонами по справі, так і для інших держав учасниць, що не приймали участь у справі. В своїй діяльності Суд поєднує елементи як континентального, так і загального права. Зокрема, він досить активно використовує в своїй практиці правило прецеденту. Обґрунтування судових рішень відбувається виходячи не тільки з норм відповідних конвенцій, але й принципів справедливості, розумності, природного права, відповідності моральним критеріям суспільної необхідності. Таким чином крім того, що компетенція Європейського суду з прав людини розповсюджується на забезпечення додержання прав і основоположних свобод людини в усіх державах Європи (окрім Республіки Білорусь та Ватикану), в його рішеннях слугують не тільки засобом уніфікації національно-правових систем, але й засобом уніфікації правових сімей.

Єдине правове регулювання правового статусу людини складає найбільш динамічну частину національного, наднаціонального та міжнародного права. Збільшується не тільки масив таких правових приписів, а й концепція подібних норм, які, набувають нового виміру. В рамках міжнародних органів і організацій проводиться активна робота з розробки значного числа нових правових актів, спрямованих на уніфікацію правового статусу людини, як на міждержавному, так і на наднаціональному рівні.

Особливе значення дослідження уніфікації права прав людини має і для реформування правової системи України, оскільки саме стремління України до інтеграції в європейські структури актуалізує проблему забезпечення прав та свобод людини відповідно до взятих на себе зобов'язань у зв'язку з участю у міжнародних договорах.

Сльчісва О. Р.

*Миколаївська обласна державна адміністрація, головний спеціаліст-юрист
головного управління праці та соціального захисту населення*

ПРОБЛЕМИ МЕХАНІЗМУ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ, БОРЖНИКОМ ЗА ЯКИМИ Є ДЕРЖАВНИЙ ОРГАН, З ПОЗИЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ОРГАНУ

Невиконання судових рішень, боржниками за якими є державні органи, вже давно набуло систематичного характеру в Україні. Це питання з кожним роком набуває все більше актуальності, оскільки сума заборгованості держави за цими судовими рішеннями нестримно збільшується і сягає вже мільярдів гривень. Особливої уваги заслуговує той факт, що ці

рішення, як правило, стосуються отримувачів соціальних допомог, гарантованих державою.

Недофінансування державних програм, наявність колізій і прогалин в законодавстві, неузгодженості законів і підзаконних нормативно-правових актів, а також невиконання чи тривале виконання рішень національних судів призвело до того, що люди масово почали звертатися до Європейського суду з прав людини за захистом своїх прав.

15 жовтня 2009 року Європейський суд з прав людини застосував процедуру «пілотного рішення» у справі Юрія Миколайовича Іванова проти України. Суд визнав порушення Україною її зобов'язань за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод в зв'язку з систематичним невиконанням державою рішень національних судів, що вже було встановлено в більше, ніж у 300 рішеннях Суду проти України. Також Судом було визнано порушення статті 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту» Конвенції в зв'язку з відсутністю у національному законодавстві ефективних засобів юридичного захисту від такого невиконання. Європейський суд зобов'язав державу невідкладно запровадити ефективний засіб юридичного захисту, який би забезпечив адекватний та достатній захист від невиконання або затримки у виконанні рішення національного суду, за виконання якого вона несе відповідальність.

5 червня 2012 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» (далі – Закон).

Необхідність прийняття цього Закону також була зумовлена можливістю застосування відповідно до Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1516 від 02.10.2006 права Парламентської Асамблеї зупинити повноваження національної делегації, у разі невиконання відповідною державою вимог, зазначених у рішеннях Європейського суду.

Проте чи дійсно є дієвим існуючий механізм виконання судових рішень? На нашу думку, даний механізм має недоліки і неузгодженості як для боржника- державного органу, так і для стягувача – особи, на користь якої винесено рішення.

В цій статті розглянемо основні прогалини механізму виконання судових рішень, боржником за якими є державний орган, з позиції боржника:

1) Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників» від 03 серпня 2011 року № 845 (далі – Постанова) безспірне списання коштів з рахунків бюджетних установ на виконання судових рішень здійснюється в першочерговому порядку в межах бюджетних асигнувань та у разі наявності залишків коштів на рахунках.

Проблема полягає в тому, що кошти за відповідними КПКВ та КЕКВ на відповідних рахунках є, оскільки вони передбачені для здій-

снення поточних виплат на виконання відповідних державних програм 2013 року. Проте ці кошти передбачені саме для поточних виплат, а не на виконання судових рішень.

Таким чином, при надходженні до органів Казначейства виконавчих листів про примусове виконання рішень суду, органи Казначейства мають списати з відповідних рахунків кошти на користь стягувача, що автоматично позбавить всіх інших отримувачів даної соціальної допомоги поточних щомісячних виплат і призведе до соціального конфлікту в регіоні.

2) Боржник відповідно до Постанови зобов'язаний протягом одного місяця після надходження зазначеної вимоги надіслати органів Казначейства письмове повідомлення про заходи, вжиті ним з метою виконання судового рішення. На жаль, які саме заходи має вжити державний орган законодавчо не визначено.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» профільним міністерствам видатків на виконання судових рішень не передбачено, тому бюджетні кошти, які спрямовуються Міністерством соціальної політики України щомісяця на відкриті в органах державної казначейської служби України рахунки органів соціального захисту населення повинні використовуватися для проведення поточних соціальних виплат пільговим категоріям громадян.

В статті 3 Закону визначається, що виконання рішень суду про стягнення коштів, боржником за якими є державний орган, здійснюється Державною казначейською службою України в межах відповідних бюджетних призначень шляхом списання коштів з рахунків такого державного органу, а в разі відсутності у зазначеного державного органу відповідних призначень – за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду.

Законом України «Про державний бюджет України на 2013 рік» передбачено видатки у сумі 153,9 млн. грн. на забезпечення виконання рішень суду, що гарантовані державою, саме Державній казначейській службі України. Тому саме з цієї державної програми мають списуватися кошти на покриття виплат за рішеннями суду.

3) Орган Казначейства на період виконання вимоги не проводить платежі за платіжними дорученнями боржника за всіма КПКВК та КЕКВ, крім захищених видатків, визначених Бюджетним кодексом України, про що зазначається в Постанові. Таким чином, дії органів Казначейства унеможливають нормальне функціонування державного органу як розпорядника коштів і як юридичної особи загалом.

Враховуючи вищевикладене, існуючий механізм виконання судових рішень, боржником за якими є державний орган, може стати дієвим при виконанні наступних умов: списанні коштів з рахунку державної програми виконання судових рішень, що гарантовані державою, а не з поточних рахунків боржника; збільшенні фінансування державної програми ви-

конання судових рішень, що гарантовані державою; узгодженні законів і підзаконних нормативно-правових актів, які стосуються порядку надання та розмірів соціальних пільг та компенсацій.

Черныш Т. В.

*Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
преподаватель кафедры гражданско-правовых дисциплин*

ЕВРОПЕЙСКИЙ СУД ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА, ЕГО ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ

Европейский суд по правам человека является международным судебным органом в системе международного контроля за выполнением Европейской концепции о защите прав и основных свобод человека государствами, которые к ней присоединились. Деятельность Европейского Суда направлена на достижение одной цели – защиты нарушенного права, свободы. (Всеобщая декларация прав человека, 1948)

Европейский Суд по правам человека был учрежден в 1959 г. (г. Стразбург, Франция), тогда и состоялись первые выборы судей. Правовой основой деятельности данного суда является Конвенция о защите прав человека и основных свобод и Регламент Европейского суда по правам человека. (Конвенция с защите прав человека и основных свобод (Рим, 4 ноября 1950 г.) (с изм. и доп. от 21 сентября 1970 г., 20 декабря 1971 г., 1 января 1990 г., 6 ноября 1990 г., 11 мая 1994 г.) // Бюллетень международных договоров). Согласно Конвенции Суд компетентен рассматривать все вопросы, касающиеся толкования и применения положений Конвенции и Протоколов к ней, которые могут быть переданы ему путем обращения заинтересованного лица, утверждающего о нарушении государством-участником Конвенции его прав, а также рассматривать заявления отдельных лиц, групп и организаций о нарушениях прав человека, имеющих место в государствах – членах (ст.34). (Протокол № 1 к Конвенции о защите прав человека и основных свобод (Париж, 20 марта 1952 г.)

Европейский суд не рассматривает вопросы, связанные с применением и толкованием внутреннего права государства – участника Конвенции, с выявлением ошибок фактического и правового характера, допущенных, по мнению заявителя, государственным судом, если такие ошибки не являются нарушением положений Конвенции и Протоколов к ней.

В Европейском суде по правам человека можно обжаловать только поведение государства в лице ее органов, учреждений, организаций, должностных лиц или других властных субъектов.

Суд рассматривает заявления только относительно тех прав и свобод, которые гарантированы Европейской Конвенцией о защите прав и свобод, а именно: жизнь, свободу т неприкосновенность личности; справедливое судебное разбирательство по гражданским и уголовным делам;